

Part two

Column

Auteur: *Tjalling Brouwer*

Misschien kent u het filmpje wel waarin Steve Johnson, auteur van *Everything bad is good for you*, de kijker vraagt zich voor te stellen dat 500 jaar geleden niet de boekdrukkunst, maar computergames uitgevonden zouden zijn. Vijf eeuwen later zou het boek verschijnen en direct onder jongeren een enorme rage worden. De rage zou zulke grote vormen aannemen dat zelfs ouders en andere volwassenen zich zorgen zouden gaan maken over dit 'nieuwe medium', omdat lezen in tegenstelling tot het spelen van games, de zintuigen te weinig zou prikkelen, weinig interactie met leeftijdsgenoten zou uitlokken en zelfs kinderen zou stimuleren zich af te zonderen in een stille ruimte.

Het filmpje is een mooie manier om vanuit een verschoven perspectief eens te kijken naar 'oude' en 'nieuwe' media. Het laat ook indringend zien dat we zaken die we nu in het onderwijs heel belangrijk of normaal vinden, over een tijdje wellicht wel eens met heel andere ogen zouden kunnen bekijken. Zeker als het gaat om new literacies, nieuwe geletterdheid.

In dat verband heb ik af en toe de neiging om 'part two' op te nemen van het bovenbeschreven filmpje. Het zou ongeveer als volgt gaan: De ouders en andere volwassenen die zich toch al grote zorgen maken over de 'ontgaming' van de jeugd door de toename van het lezen van boeken met alleen maar dorre woorden, ontdekken

dat het onderwijs zich meer en meer gaat focussen op de technische kant van het lezen. Er verschijnen toetsen die vooral insteken op het zo snel mogelijk opdreunen van losse woorden, zonder context. Toetsen die genormeerd zijn op basis van een zogeheten normaalverdeling.

De ouders en volwassenen zouden ontdekken dat een van de spelregels van dergelijke toetsen is dat er altijd 25% kinderen horen te zijn die 'uitvallen' op de toets. Als dat percentage lager komt te liggen, wordt niet de vlag uitgestoken omdat kinderen blijkbaar beter zijn gaan lezen, maar wordt de conclusie getrokken dat de toets versleten is en dat er strengere normen moeten komen.

Mijn part two zou verder gaan met beelden van scholen die zich nog meer dan daarvoor, richten op pure decodeervaardigheid, los van leesbegrip en leesplezier. Het filmpje zou inzoomen op situaties waarin kinderen aangezet worden tot het zo snel mogelijk blaffen van woordrijtjes, opdat de scores op de woordentoetsen omhoog gaan en de school een pluim krijgt omdat deze zo opbrengstgericht werkt.

Het slotfragment zou bestaan uit een vergadering van toetsdeskundigen, waarin eensgezind vastgesteld wordt dat de leestoets al weer versleten is en dat de normen dringend aangepast moeten worden omdat het aantal uitvallers te beperkt is...

Op de scholen waar ik kom als taalspecialist, scoren de groepen gemiddeld bijna altijd op of boven 'normaal' op de AVI Midden- en Eindtoets. Een toets die meer lijkt op het echte lezen, maar niet echt meetelt, omdat deze niet COTAN goedgekeurd is. Op deze zelfde scholen blijven de scores op de DMT, zeker in de lagere groepen, vrijwel altijd achter bij de normaalverdeling. Dat is opmerkelijk, want voor elke school die onder deze norm scoort, moet er toch ook een school zijn die boven de norm scoort? Anders klopt de normaalverdeling voor de DMT niet! Het zal wel komen omdat scholen mij en andere taalspecialisten pas inhuren op het moment dat de scores onder de maat zijn... Of...?

Mijn ervaring is dat er inderdaad vaak op scholen nog wel het een en ander te winnen valt, als het gaat om effectief en efficiënt technisch leesonderwijs. Dit kan echter prima zonder dat dit ten koste gaat van leesbegrip en leesplezier. Het laat zich bovendien vaak ook nog goed combineren met het leren omgaan, op waarde schatten en gebruiken van informatie van internet en de vaardigheid om hier met anderen over te communiceren, al dan niet middels ICT-toepassingen. Vaardigheden die gerekend kunnen worden tot de nieuwe geletterdheid. Soms vertel ik deze scholen ook nog iets over de normaalverdeling en de totstandkoming van toetsnormen. Soms iets over het slotfragment van mijn scenario voor part two.